

Obisk Snežnika 17. julija 1827, ki ga je opravil tedaj petindvajsetletni lekarniški pomočnik iz Idrije Henrik Freyer, ki je bil tudi navdušen botanik, je dokumentiran z dnevnimi zapisi in herbarijem, v katerega je mladi raziskovalec vlagal najdemo in opisano cvetje. Med cvetjem, ki ga je Freyer zbral in opisal, je tudi zapis o na slovenskem prvič najdeni travnolistni vrčici (*Edraianthus graminifolius*), modrikasto vijoličasti trobentasto odprti cvetki, ki cveti julija in avgusta na Snežniku. Botaniki so »snežniško vrčico« zasledili tudi še na nekaterih drugih krajih na Slovenskem: Goteniška planina, obkolpske Poljane, šele leta 1958 pa je bila odkrita tudi še na Poldanovcu (1299 m) nad Čepovanom v Trnovskem gozdu kot najzahodnejšem robu Slovenije. Cvetka je sicer bolj razširjena vzdolž Dinarskega gorovja, nahajališča pa segajo še v Albanijo in Grčijo ter prek Jadranskega morja na Apeninski polotok, prav v naših krajih pa doseže svojo najsevernejšo mejo.

Hvaležni dr. Tonetu Wrabru za zanimiv podatek o preteklosti botaničnih raziskav na Snežniku so bistriški planinci za obiskovalce Snežnika pripravili poseben žig, v kratkem pa bodo na voljo tudi barvne razglednice s podobo travnolistne vrčice, cvetke, prvič odkrite pred 170 leti prav na Snežniku. Na botanične znamenitosti Snežnika bo znova opozarjala obnovljena velika lesena tabla na Obračališču ob vstopu na snežniško stezo, ki jo je pred četrto stoletja izdelal starosta bistriških planincev prof. **Drago Karolin**.

Vojo Čeligoj

Nov kolesarski vodnik

Ni se še dobro posušilo tiskarsko črnilo na Velikem kolesarskem vodniku po Sloveniji (VKV, avtor **Igor Maher**, založba Sidarta, Ljubljana 1996), že je ista založba spravila na dan žepni gorskokolesarski vodnik po Gorenjski (točen naslov: Gorenjska, gorskokolesarski vodnik, Sidarta, Ljubljana 1997), znatno manj

ambiciozen kot VKV, a enako zvest in živahen v opisih, prava zrcalna odslikava svežih doživetij na terenu, z otipljivim namigom, da se bo serija takih žepnih vodnikov nadaljevala z drugimi slovenskimi pokrajinami in se bo nazadnje ovila kot dopolnjujoč venec krog VKV. Glavni avtor gorskokolesarske Gorenjske je **Maks Vrečko**, »asistent režije« (ali nekaj takega, pravi naziv manjka, tudi ni natančno zakoličen njegov delovni prispevek) pa je stari maček Igor Maher.

Vodnik ni izrez ali kopija gorenjskega dela VKV, prej njegova izpopolnitev, »zamašitev vrzeli« (četuji nepopolna, kot pravita avtorja, ker je kolesarskih možnosti še veliko), je, skratka, nov vodnik in z njim nov izziv. Človek si zaželi, da bi mu demokratična oblast (prejšnja je bila »ljudska«, kar je po besedi isto in tudi negativni rezultati glede na v naslednji vrstici izpovedno iracionalno željo so bili isti) odobrila vrsto porodniških dopustov, da bi vsaj del tega razkošja prekotalčil in ne bi (skoraj samo) cedil (nevoščljivih) slin ob sočnih okolesarjenih mladenkah in mladeničih, ki jim je — tako se zdi po bleščečih slikah v knjigi — kolesarsko-izletniška miza bogato pogrnjena.

Pa saj ni tako hudo! V resnici je bogato pogrnjena za vse podjetne ne glede na spol in število, osebno (mladostno) ali prilastkovno (starostno) vlogo. Ko za prvi sunek prednavdušenja prelistamo knjigo, brizgne po nas vrtina lepote, ki se kar sama nataka v poželjive korce. Pristni opisi (in vse, kar spada zraven: dolžina poti, ki jo je treba prepleti s pedali, največja višina, težavnost, zanimivost, grafikon) so kot zažigalne rakete. »Na pot, na pot!« bi vzkliknil **Cankar**, pregret od notranjega gona in strastno poželjiv od hrepenjenja. Kak upokojen revmatičen pomisličar se bo seveda raje pretikal krog imenoslovja (namesto Rožca na str. 36 bi rad videl Planina Dovška Rožca/Baba, kajti samo ime Rožca označuje sedlo med Hruškim vrhom in Klekom), a za to si bodo z raketami podžgani izvrševalci vodnikovih nalog vzeli čas na terenu in v pogovoru z domačini prekrpali

imenske metonimije. Tam bodo, med drugim, zvedeli za Štégovnik in nemara se odločijo, da Stegovnik (str. 115) odložijo v ropotarnico. Seveda bi vodnikova samozavest še polnokrvno porasla, če bi mu pred izidom otipal puls dobrohoten pripomničar, morda bi mu namesto »sedla v bližini Velikega vrha« na str. 33 (ta Veliki vrh je v resnici zelo majhen, in to v vseh pogledih, tudi orientacijskem) implantiral »Visóke«, in malo popravil zemljevid (in od njega odvisno besedilo) glede Mlince in Raven (str. 34—36). Morda. Itd. Tudi lektorja bi na čase ustavil. Tu in tam je namreč na moč hitel. Nič čudnega, danes, ko boja stroji delajo namesto nas, imamo vsi prepolne roke nujnih opravkov, zavihanih rokavov hitimo tudi skozi pravopis, pa je Plavški R/rovt (str. 33/35) zdaj tako, zdaj tako, Srednji V/vrh (str. 22/24) tudi tako ali tako. Ampak nič hudega! Samo da se s kolesom ne zvrnemo, pa bo že kako.

No, pustimo drobne kisle hece! Vodnik je dragocen, ličen ne samo na zunaj, tudi njegov duhovni obraz ni, da bi se ga sramoval. Dvomim, da bi iskrenega iskalca lepote lahko razočaral.

Stanko Klinar

Živali Zlatorogovega kraljestva

Dušica Kunaver je napisala in izdala že nekaj knjig v samozaložbi. V zadnjih letih zbira pripovedi ljudskega izročila in jih izdaja v svoji knjižni zbirki Pod lipo domačo. V zadnjem času je izdala že osem knjig, med njimi tudi zbirko ljudskega znanja o živalih, ki žive pod nebom, v vodi, na travnikih, v gozdovih in gorah pod Triglavom, z naslovom Živali Zlatorogovega kraljestva. V besedilu so vključeni pregovori in reki, šege, pesmi, vraže, pravljice, vremenske napovedi, basni ter nekatera znanja ljudske medicine. Posebna poglavja so posvečena tudi življenju, ki ga planinci srečamo na svojih potovanjih. Med tu omenjenimi pticami jih večino srečamo tudi v gozdovih, v visokogorju pa ruševca in orla. V bi-